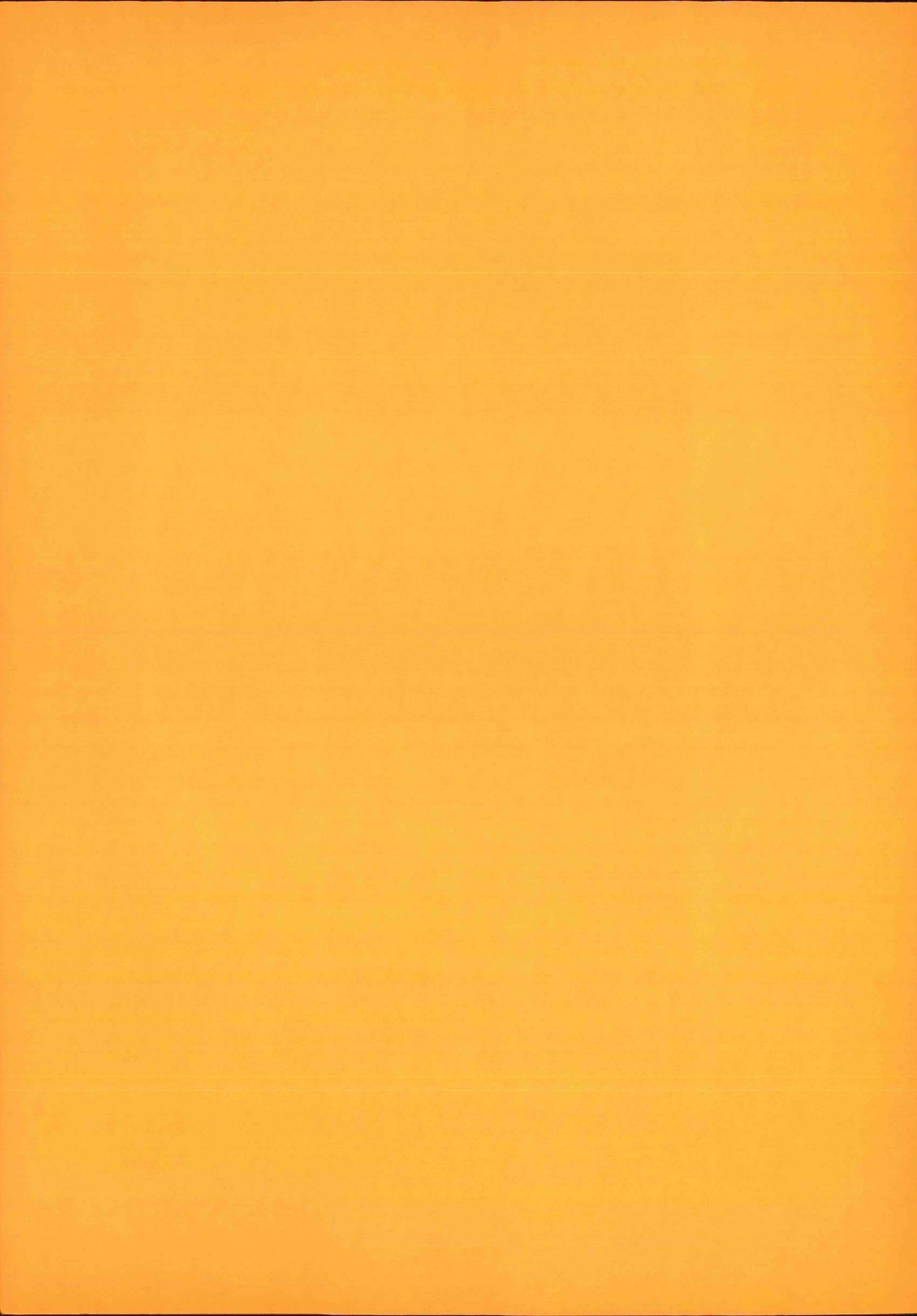

Historische Kring Eemnes

september 1985 jaargang 7- nr. 3

Verschijnt viermaal per jaar

Bestuur:

Voorzitter	A.M. Veth	Raadhuislaan 51
Vice-voorz.	J.V.M. Out	Raadhuislaan 87
Penningmeester	H.H.M. van Roy	Hasselaarlaan 15
Sekretaris	C. Jungerling	Ploeglaan 12
Lid	M.Achthoven-Hermeler	Fazantenhof 12

Kontributie HKE f 15,-- per jaar
Amro-bank Eemnes
rek. nr. 45.89.86.577
Girorek. nr. 2080362

Ledenadm.:	B.van Wijk-Blom, Raadhuislaan 39 (tel.nr. 14689)
Redaktie:	H.Grootveld (tel.nr. 89535) B.van Raay (tel.nr. 86594)

Inhoud:	Van het bestuur	109
	100Jaar geleden grote brand in Eemnes	109
	Werkgroepen:	
	Meentweg 45	115
	Genealogie	119
	Werkgroep Monumenten	130
	Herdenking 40 jaar bevrijding	132
	Oproep watersnoodramp 1916	145
	Wie doet er mee? Wie weet er van?	146
	Tentoonstelling openluchtmuseum Arnhem	146
	Aktiviteiten H.K.E.	147
	Van de redaktie	147

*Doel van de vereniging is bevordering van de kennis van- en de belangstelling voor de geschiedenis in algemene zin en de geschiedenis van Eemnes, met aansluitend gebied, in het bijzonder.

Een nieuw seizoen

Nu de vakanties weer voor de meeste mensen geëindigd zijn, gaan onze gedachten naar het nieuwe seizoen. Met de activiteiten van de Historische Kring rond de mei-dagen j.l. werd een krachtsinspanning geleverd. Het komend jaar staat ons weer het een en ander te wachten: allereerst de 'herdenking' van de watersnood van 1916. Er zal een dia-avond rond het thema 'water' gehouden worden en er zal ook een thema-nummer van het tijdschriftje aan gewijd worden.

Dan staat ons in mei 1986 een krachttoer te wachten: de Historische Kring Eemnes heeft de taak op zich genomen om een 'open dag' te organiseren voor historisch belangstellenden uit eigen plaats en omgeving. Ieder jaar wordt dit door een kring aangesloten bij de Stichting 'Tussen Vecht en Eem' georganiseerd. Op 16 september komen de leden van alle werkgroepen (20.15u Mariaschool) bijeen om deze organisatie te bespreken. Kortom: er staat ons weer veel te wachten.

Uitgerust door de vakantie kunnen we weer met frisse moed aan het werk!

Jan Out.

100 jaar geleden Grote Brand in Eemnes begonnen in het huidige café Staal.

10 Juni 1885: op die dag moet heel Eemnes op z'n kop gestaan hebben! In het huidige café Staal ontstond een brand, die zulke fatale gevolgen heeft gehad, dat men er nu, na 100 jaar, nog over praat. In dit artikel worden wat meer achtergronden gegeven over deze spectaculaire Eemnesser brand.

Jacob Schouten, een oude Eemnesser vrijgezel, die op 9 augustus 1950, zijn 90e verjaardag vierde, vertelde bij die gelegenheid vol trots aan een journalist van 'De Gooische Courant' dat hij zich de grote Eemnesser brand nog herinnerde. De journalist schreef in de krant dat Schouten nog wist dat de boerderij aan de Eemnesservaart ook in vlammen opging. Op die plaats is later de prachtige woning van Van IJken gebouwd.

Het huidige Café Staal, Wakkerendijk 21-23, waar de brand van 1885 begonnen is.

Hieruit blijkt al, dat de brand niet beperkt bleef tot het huidige café Staal. Onder invloed van de sterke wind gingen nog drie omliggende panden verloren.

Ruth v. 't Klooster, de toenmalige waarnemend burgemeester van Eemnes, schreef op 11 juni 1885 aan de Commissaris van de Koningin in de Provincie Utrecht:

'Ik heb de eer u te berichten, dat gisterenmiddag omstreeks half vier in eene schuur, staande bij de woning van Wouter Hagen, timmerman te Eemnes-Buiten, eene felle brand is uitgebroken; ook vier belende woningen zijn mede in

den asch gelegd.

Volgens informatie zijn de gebouwen tegen brandschade verzekerd doch geen der aanwezige meubelen, die gedeeltelijk verbrand zijn, waren geassureerd. De brand is vermoedelijk ontstaan door een jongentje van 6 jaren, die in de schuur met lucifers speelde.

De burgemeester van Eemnes,
getekend: R. van Klooster.'

Uit deze brief blijkt, dat de brand is ontstaan in een schuur, die behoorde bij het huidige pand Wakkerendijk 21-23. Vanuit die schuur is het vuur overgeslagen op vier aangrenzende woningen:

1. Wakkerendijk 21-23, huidige Café Staal.

Dit huis werd bewoond door minstens twee gezinnen. Daar was allereerst het gezin van Wouter Hagen Corneliszoon, ook wel genoemd Wout Schepie. Hij was als kastelein de baas van het café. Op de tweede plaats woonde hier het gezin van zijn neef Wouter Hagen Woutzoon, ook wel genoemd Lange Wout. Hij was timmerman en in zijn werkplaats zou de brand ontstaan zijn. Men zegt wel dat één van zijn kinderen met natte sokken uit de polder was thuisgekomen. Toen het joch een vuurtje maakte om zijn sokken te drogen, zou de zaak uit de hand gelopen zijn. Mogelijk woonden er nog meer gezinnen in dit pand.

2. Wakkerendijk 17-19, de huidige boerderij van Jan v.d. Hoven.

Deze boerderij was toen eigendom van Grietje Hoefsloot, weduwe van Albert van Leer. Ze woonde hier met haar kinderen Gies en Klaasje van Leer. Ook dit pand werd volledig in de as gelegd. Het heeft iets meer noordoelijk gestaan dan het huidige pand.

3. Wakkerendijk 25:

Dit was het huis van Cornelis Dop, de latere havenmeester.

4. Wakkerendijk 27-29: het pand bij de haven, waar nu o.a. Kett B.V. gevestigd is.

Ten tijde van de brand stond er een eeuwenoude kapitale boerderij, die het eigendom was van de schipper Hendrik van Aken. Gedurende honderden jaren was dit pand al in gebruik als bakkerij. In 1885 oefende bakker Dirk Steenbeek hier zijn beroep uit. Hij woonde er tevens. Ook dit pand is bij de brand geheel verloren gegaan.

Ter illustratie volgen nu enkele artikelen uit toenmalige kranten:

In de 'Nieuwe Amersfoortsche Courant' en 'Het Centrum Dagblad voor Utrecht en Nederland' staat op zaterdag 13 juni 1885:

'Eemnes-Buiten. Woensdag omstreeks half vier barstte alhier een hevigen brand uit, waardoor in korten tijd vier woningen afbrandden, waaronder één hetwelk bewoond werd door vier gezinnen. Aangewakkerd door den hevigen wind, sloeg de vlam over op een groote boerderij, op ongeveer 50 meter afstand gelegen, waarin tevens eene bakkerij wordt uitgeoefend, en legde die mede in de asch. Eenige schepen, welke in het kanaal van den Eem naar Eemnes lagen, ontkwamen bijtijds aan het gevaar, door spoedig de touwen los te maken. De brand ontstond bij zekeren Wouter Hagen en was, naar men zegt, veroorzaakt door een jongentje van 4 jaar met gekrenkte geesvermogens, die met lucifers had gespeeld. Van den inboedel is bijna niets gered geworden. Alleen het grootste pand was verzekerd. Acht gezinnen zijn alzo zonder dak. De brandspuiten van Baarn, Groeneveld, Eemnes-Binnen en Buiten, alsmede van Laren hebben hulp verleend.'

In het 'Utrechtsch Provinciaal en Stedelijk Dagblad' van vrijdag 12 juni 1885 staat te lezen:

'Baarn 11 juni. Gisteravond zijn te Eemnes 4 huizen totaal afgebrand waardoor 7 gezinnen van dak werden beroofd. Hoewel er al spoedig 5 spuiten op het terrein aanwezig waren, was het niet mogelijk, één van de percelen te behouden. Naar men zegt, is de brand veroorzaakt door een onnoozel kind, dat in eene timmermanswerkplaats met lucifers speelde.'

Tenslotte vermeldt de 'Amersfoortsche Courant' van donderdag 11 juni 1885:

'Te Eemnes-buiten heeft gisterenmiddag een hevige brand plaatsgehad, waardoor acht huizen een prooi der vlammen werden, waaronder dat van Van Leer, vrachtrijder van Eemnes op Amersfoort (Wakkerendijk 17-19, H.v.H.). De brand is ontstaan ten huize van den timmerman W. Hagen en sloeg spoedig naar de andere huizen over. De oorzaak is waarschijnlijk het spelen van kinderen

met lucifers en krullen. De plaatselijke autoriteiten en het personeel der spuiten van Eemnes en Laren waren tijdig mogelijk werkzaam ter beteugeling van den brand. Naar men ons onder reserve meedeelt, waren de gebouwen geassureerd, doch de inboedels niet.

Uit deze citaten blijkt dat de kranten elkaar ook nog wel eens tegenspreken! Dat gebeurde in die tijd dus ook al.

De wind moet op die dag zo fel geweest zijn, dat de vonken over de Vaart en de haven heenwaaiden en zelfs de boerderij-bakkerij bij de haven in brand zetten. Er heerste in Eemnes grote angst dat het vuur zou overslaan naar nog meer panden.

Dat men geen volledig vertrouwen in de kwaliteiten van de brandweer had, bleek uit het verhaal dat mevrouw G. v.d. Hoven-Bieshaar mij vertelde.

Zij woont nu in het pand Wakkerendijk 17-19, waar ook haar vader, Dirk Bieshaar, al woonde. Deze Dirk Bieshaar vertelde altijd, dat men bang was, dat de grote boerderij, die op de plaats stond, waar nu de RABO-bank staat, ook vlam zou vatten. In die boerderij was toentertijd ook een bakkerij gevestigd. Eigenaar was Wous van Klooster, die men ook wel Wous de Bakker noemde. Toen het brandgevaar erg groot werd, haalde men de toenmalige pastoor van Eemnes, Deken Van Crimpen. Allen aan priesters werd namelijk de macht toegeschreven om de wind te laten draaien. Welnu, Deken Van Crimpen arriveerde en na enige tijd biddend rondgelopen te hebben bij de boerderij van Wous de Bakker, draaide volgens het verhaal de wind inderdaad en bleef de boerderij behouden.

Na de brand heeft men zich in Eemnes ingezet om de getroffen gezinnen hulp te verlenen. In het 'Utrechtsch Provinciaal en Stedelijk Dagblad' staat in dit verband het volgende te lezen:

'Eemnes-Buiten, 24 juni 1885.

Alhier heeft zich eene commissie gevormd om gelden te verzamelen voor hen, die bij den jongsten brand zoveel verloren. Protestanten en katholieken werken eensgezind samen en naar het zich laat aanzien, zullen de pogingen met een gunstigen uitslag bekroond worden.'

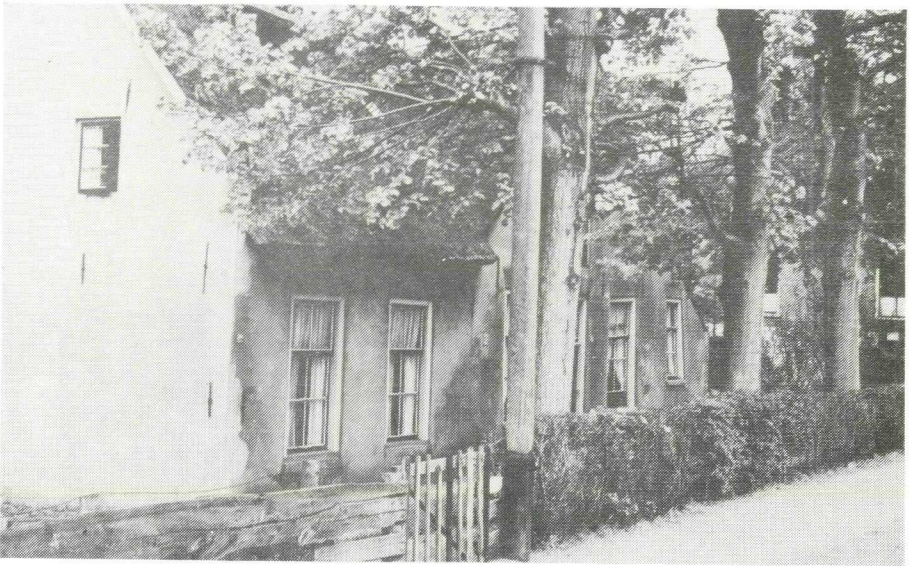
Dat de inzameling inderdaad succesvol was, bleek uit een artikel in 'De Gooi en Eemlander' van zaterdag 11 113- HKE

juli 1885.

Hierin staat te lezen:

'Brand te Eemnes-Buiten.

De Commissie die onlangs een beroep deed op uwe liefdadigheid kan mededeelen, dat eene som van f 1286,78½

*Boerderij familie Rigter Wakkerendijk 32-34,
Op de plaats waar nu de Rabo bank staat.
Voormalige boerderij van Wous de Bakker.*

ontvangen is.

Deze gelden zijn zo billijk mogelijk verdeeld. Den gevers brengen wij onzen innigen dank. Wij werden in staat gesteld de groote schade eenig-zins te vergoeden.

Zijn er nog die eene gave voor onze dorpsgenooten willen afzonderen, hoogst gaarne belasten wij ons met het ontvangen daarvan:

Baron Taets van Amerongen, Huize Groeneveld

R. van Klooster, waarnemend, burgemeester,

H.F. Pen, wethouder,

M.A. van Crimpen, pastoor,

J.J.C. van Toorenbergen, predikant,

B. van Ommeren, geneesheer,

L. Eek, kerkmeester,

T. Koelewijn, ouderling,

G. van Stoutenburg, armmeester,
W. van Woudenberg, diaken,
W.v.d. Kuinder, gemeente-ontvanger.'

Waarschijnlijk korte tijd later zijn de de woningen weer opgebouwd en ontstond de situatie zoals we die nu nog kennen.
Tot zover het verhaal over de grote vuurzee van 1885.

Mocht U na dit gelezen te hebben, nog meer weten over deze brand dandat ik al weet, dan moet u be-
slist contact met me opnemen. Ik zal het zeer op prijs stellen om nog meer wetenswaardigheden te kunnen verzamelen over dit gebeuren.

Henk van Hees,
Geutoomserf 23,
3755 VL Eemnes.
tel. 02153-89849.

Werkgroepen

Monumenten	J. de Roos, Torenzicht 38	86303
Biblio-/topografie	M. Achthoven, Fazantenhof 12	89856
Genealogie	H. van Hees, Geutoomserf 23	89849
Recent Verleden	idem	
2e Wereldoorlog	J.V.M.Out, Raadhuislaan 87	87153

Meentweg 45.

Deze grote boerderij van het langhuistype, zoals dat zo veel in Eemnes voorkomt, staat op de Monumentenlijst voor wat de buitenkant betreft.

Een aantal kenmerkende eigenschappen zijn direkt zichtbaar: de opkamer met de kelder eronder aan de noordzijde (rechts op de foto), de indeling van de voorgevel en het gedeel-
telijk met pannen gedekte dak.

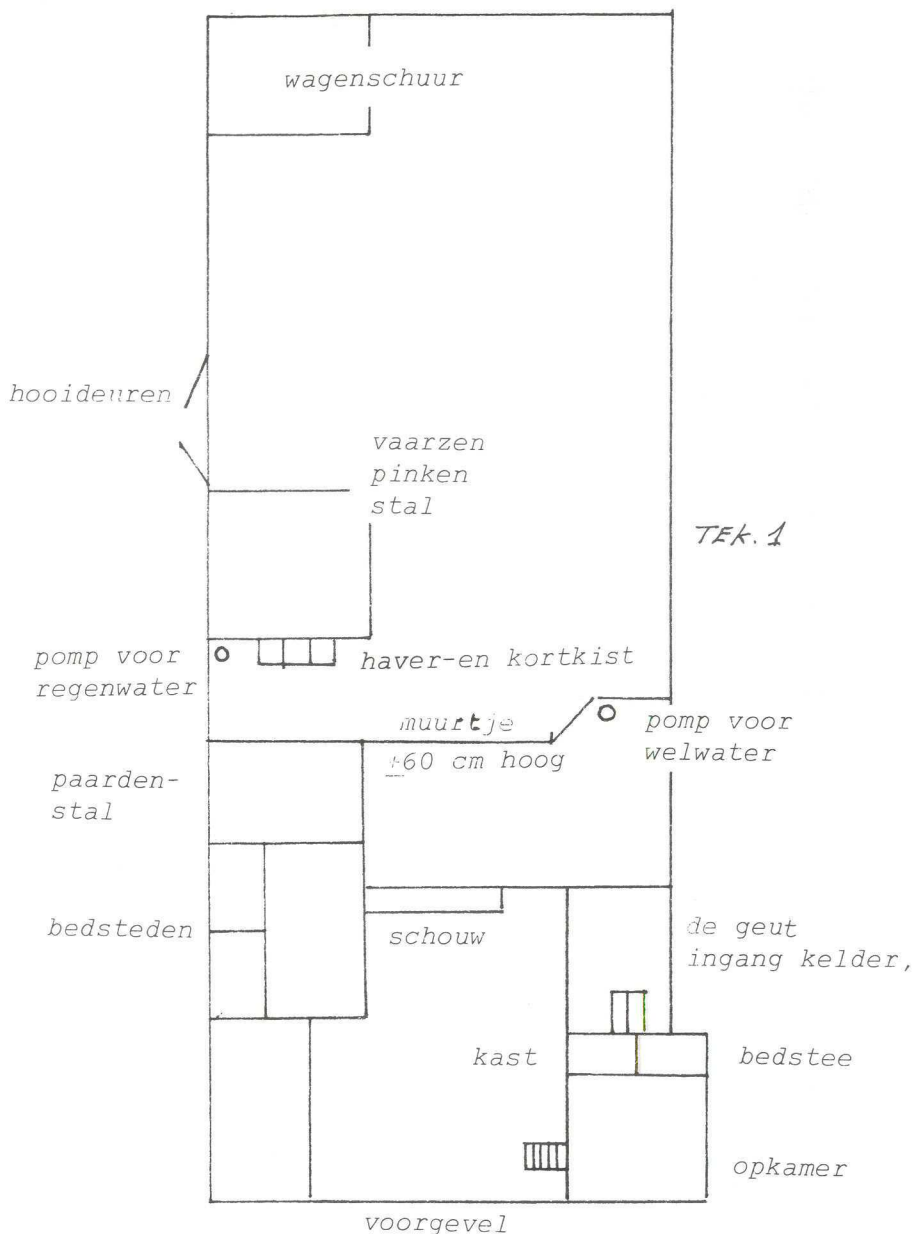

Meentweg 45 in 1967. Bij de verbouwing in 1972 is in de linkerzijgevel een tweede raam aangebracht. (foto Rijksdienst voor de Monumentenzorg)

Ook de indeling was tot 1972 oorspronkelijk; een verbouwing paste het huis aan aan de eisen van de tijd zonder het oude karakter onherkenbaar weg te moffelen.

De oudst bekende gegevens over dit huis dateren uit 1702, (alweer) van de 'overstromingslijst'. Deze lijst vermeldt dat het huis was beschadigd en dat Cors Rijksen het in huur heeft van Jan Gerritse de Jong. In 1711 verkoopt de laatste het aan Gijsbert Meijnse Schouten. Door vererving komt de boerderij in handen van Tijmen (gestorven in 1799) en later Teijs Blom. Zijn dochter Grietje trouwde met Pieter Perier. De boerderij werd vaak verhuurd, o.a. ± 1840 aan Teunis Roodhart, bijgenaamd Teunis de Koetsier, die ook winkelier was. Door zijn huwelijk met Aaltje Perier kreeg hij het huis in bezit. ± 1875 werd er 'boelhuis' (=openbare verkoop) gehouden van alle goederen van de inmiddels overleden Teunis Roodhart. Bij die gelegenheid kon Eemnes de eerste fiets zien: de man, die hierop naar de boeldag kwam, had bekijks uit de hele buurt!

Anthonie Rozenberg werd bij die openbare verkoping uiteindelijk eigenaar. Zijn nazaten wonen er nu nog.

Op de tekening is de indeling al vrijwel duidelijk. De opkamer ligt bij dit huis uitzonderlijk hoog; de trap ernaartoe telt 8 treden. De kelder eronder had vroeger een gewelf, dat echter al zo'n 70 jaar geleden is ingestort. De ingang van de kelder bestaat nog steeds uit een trapje met daarboven 2 houten deuren, die schuin over het trapgat

liggen. Op de deel staat nog een oude haver en kortkist. Deze is $\pm$ 1.50m hoog en heeft 3 vakken. Hierin werden vroeger haver, kort (=kort afgesneden haverbossen) en winteraardappelen bewaard.

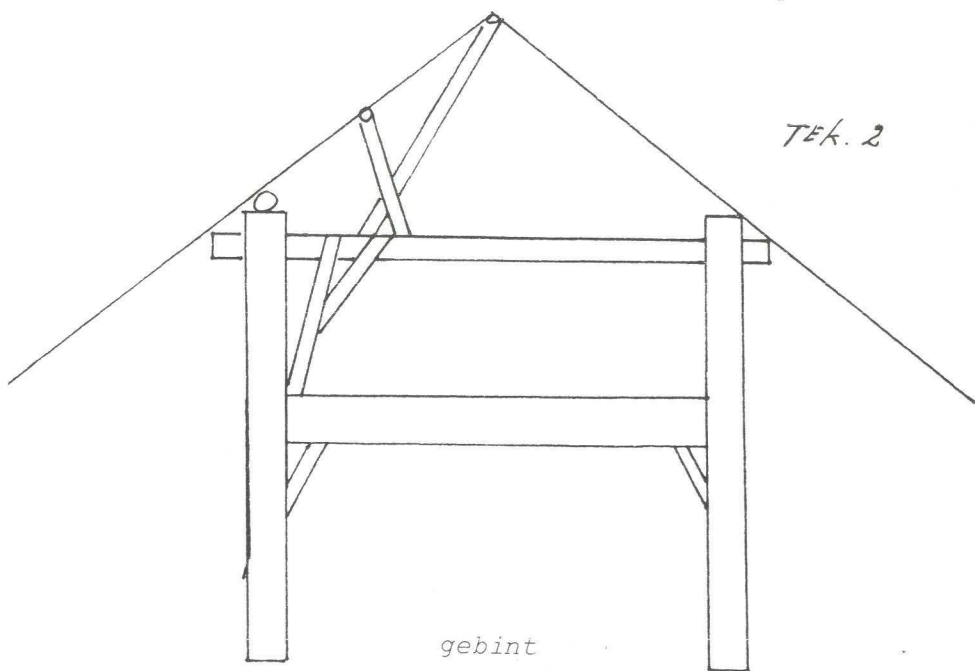
Vlak hiernaast werd ook het regenwater van het dak naar binnen geleid tot in een ondergrondse reservoir, betegeld met geglaazuurde estrikken.

Bij de verbouwing van 1972 bleek, dat in de schouw 3 soorten tegels verwerkt waren: onderin zaten bruin met beige gemêleerde tegels, meer naar boven zaten witte tegels met een blauw motiefje in de hoeken en uit resten tegels bleek, dat er minstens 2 tableau's ingezet hebben van paarse tegels. Voor de schouw zat een houten betimmering, die al die tegels aan het oog onttrok.

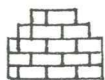
Op zolder was tegen de schoorsteen een zogenaamde spekkast gemaakt: een houten kast met een achterwand van gaas, waarin de gerookte vleeswaren bewaard werden.

Het huis is opgebouwd uit 9 gebinten, waarvan er één steunt op een grote zwerfkei, de rest op gemetselde poeren (=gemetselde stenen voet).

De achtergevel bestond oorspronkelijk uit 8 rijen baksteen met daarboven hout. Dit hout zorgde voor een goede vocht-

tek. poer:

motiefje:

afvoer vanuit de stallen.

Zo blijkt maar weer, dat 'primitief' (hout in plaats van steen) wel duidelijk een functie had!

Livia Lankreijer.

De familie Pas in Eemnes.

Van korenmolenaars en timmerlui

Tot het jaar 1751 had Eemnes-Buiten een houten standerd molen.

Als deze wordt afgebroken en er een met riet gedekte acht-kantige bovenkruier voor in de plaats gezet wordt, komt de stamvader van de Eemnesser Passen, Harmen Gerrtiszoon Pas, van uit Neede met zijn vrouw Evertje van Altena naar Eemnes om er het vak van molenaar te gaan uitoefenen.

Hij was de eerste, van de velen na hem, uit de familie Pas die de plus minus 22 meter lange wieken van de molen naar de wind draaide om zo het plaatselijke koren te kunnen malen. Het gebruik van de wind was echter in die tijd niet gratis, er moest f 3,-- per jaar voor worden betaald. Harmen besluit echter in het jaar 1798 deze belasting met een eenmalig bedrag van f 75,-- af te kopen. (TVE jaargang 6, nr. 4). Een niet gering bedrag, gezien het feit dat het malen van een zak tarwe of rogge 4 stuivers opleverde. Het was Harmen in die 49 jaar als molenaar duidelijk voor de wind gegaan. Naast het molenaarsvak was Harmen ook bestuurlijk actief, want in het jaar 1772 was hij schepen van Eemnes-Buiten en tussen de jaren 1769 en 1793 stond Harmen als kerkmeester te boek.

Harmen overlijdt op 14 april 1798 te Eemnes een jaar na het overlijden van zijn vrouw Evertje op 1 april 1797 te Eemnes. Harmen en Evertje kregen acht kinderen, waarvan er drie jong gestorven zijn.

De oudste zoon is:

IIb

Gerrit Pas

gedoopt 09-03-1755 te Eemnes

trouwt 10-02-1782 te Eemnes

Gerritje Romijn
gedoopt 30-11-1749 te Eemnes

Gerrit en Gerritje verhuizen naar Nederhorst den Berg, waar hun dochtertje Evertje wordt geboren. Evertje komt later terug naar Eemnes, waar zij met Steven Koelewijn trouwt en op 1 oktober 1847 te Eemnes overlijdt.

Steven Koelewijn en Evertje Pas liggen begraven op de algemene begraafplaats aan de Laarderweg.

Het graf, dat nog steeds aanwezig is, is een van de oudste op de algemene begraafplaats. Op de grote liggende grafsteen voor op de begraafplaats, links tegen de oostelijke zijde, is nog met veel moeite te lezen:

HIER RUST

E. KOELEWIJN Geb. Pas

Geb. 1 Apr. 1790

Overl. 1 OCT. 1847

S. KOELEWIJN

Geb. 18 FEBR. 1786

Overl. 20 SEPT. 1866

Het molenaarsgeslacht wordt in Eemnes voortgezet met:

IIg Willem Pas
 gedoopt 28-09-1766 te Eemnes
 overleden 28-09-1825 te Eemnes
 trouwt 06-04-1790 te Eemnes
 Henderijntje Hendriks Tiemens
 gedoopt 30-04-1766 te Nijkerk
 overleden 27-03-1840 te Eemnes

Na zijn huwelijk in 1790 is Willem als snel actief in het openbare leven van Eemnes, want op 9 juli 1793 wordt Willem aangesteld als raadslid en kerkmeester en staat hij op de nominatie om als burgemeester te worden gekozen.

De burgemeester werd in die tijd voor een periode van een jaar gekozen uit een tweetal kandidaten die daarvoor genomineerd werden.

Ook in het jaar 1794 is Willem weer raadslid en in het jaar 1802 wordt hij als schepen van Eemnes-Buiten genoemd.

In het molenaarshuis worden tussen 1791 en 1809 zeven kinderen geboren (5 zoons en 2 dochters).

De stamhouder is:

IIIf Hendrik Pas
 geboren 20-09-1792 te Eemnes
 overleden 13-06-1842 te Eemnes

trouwt + 1827 te Eemnes
Grietje van Thiel
geboren 05-08-1799 te Barneveld
overleden 09-07-1867 te Eemnes

Het is Hendrik die, als zijn vader in 1825 overlijdt, zijn moeder helpt bij het draaiende houden van de molen. (Henderijntje wordt verschillende malen genoemd als mole-naarster).

Hendriks oudste zuster is:

IIIId Gerritje Pas
 geboren 21-11-1796 te Eemnes
 overleden 26-06-1883 te Eemnes
 trouwt 22-04-1827 te Eemnes
 Hendrik Verweerd
 geboren 25-01-1794 te Eemnes
 overleden 18-11-1858 te Eemnes

Hendrik Verweerd is bakker van beroep en is tussen 1854 en 1859 eigenaar geweest van de latere bakkerij Heek (HKE jaargang 6 nr. 4 blz. 103).

De zuster van Hendrik Verweerd trouwt met de broer van Hendrik Pas.

IIIe Harmen Pas
 geboren 03-08-1799 te Eemnes
 overleden 15-09-1873 te Eemnes
 trouwt 22-10-1848 te Eemnes
 Willemijntje Verweerd
 geboren 23-09-1802 te Eemnes

Als Hendrik Pas in 1842 al op 50 jarige leeftijd komt te overlijden en zijn zoon Willem nog te jong is om de zaak over te nemen, zijn de weduwe van Hendrik Grietje van Thiel en Harmen Pas, die de zaak voortzetten.

Al eerder zijn de twee jongere broers van Hendrik en Harmen behulpzaam geweest bij de dagelijkse gang van zaken rond de molen, dit is echter niet voor lang geweest, omdat zij beiden jong gestorven zijn.

IIIg Gerrit Pas
 geboren 31-01-1802 te Eemnes,
 overleden 07-09-1820 te Eemnes

en
IIIh Tijmen Pas
 geboren 06-12-1803 te Eemnes

overleden 29-12-1827 te Eemnes
ongetrouwd

De tweede zuster van Hendrik is:

IIIi Aartje Pas
 geboren 14-06-1807 te Eemnes
 overleden 26-07-1855 te Eemnes
 trouwt 08-11-1851 te Eemnes
 Arie Dijs
 geboren 15-11-1810 te Baarn

In deze familie van molenaars wordt de familietraditie doorbroken door de jongste broer omdat hij het vak van timmerman gaat uitoefenen; dit is:

IIIj Jan Pas
 geboren 17-03-1809 te Eemnes
 overleden 29-08-1892 te Eemnes
 trouwt 04-10-1833 te Eemnes
 Jannetje van Es
 geboren 04-09-1806 te Eemnes
 overleden 12-02-1899 te Eemnes

Op Jan en Jannetje en hun nazaten komen we later nog terug, eerst gaan we verder met de molenaarstak.

Het waren Harmen en Willemijntje die, tot het jaar 1873 als Harmen op 49 jarige leeftijd overlijdt, het bedrijf gaande hielden. Harmen en Willemijntje hadden geen kinderen, zodat de molen overgaat op de kinderen van Hendrik Pas en Grietje van Thiel.

De oudste dochter is:

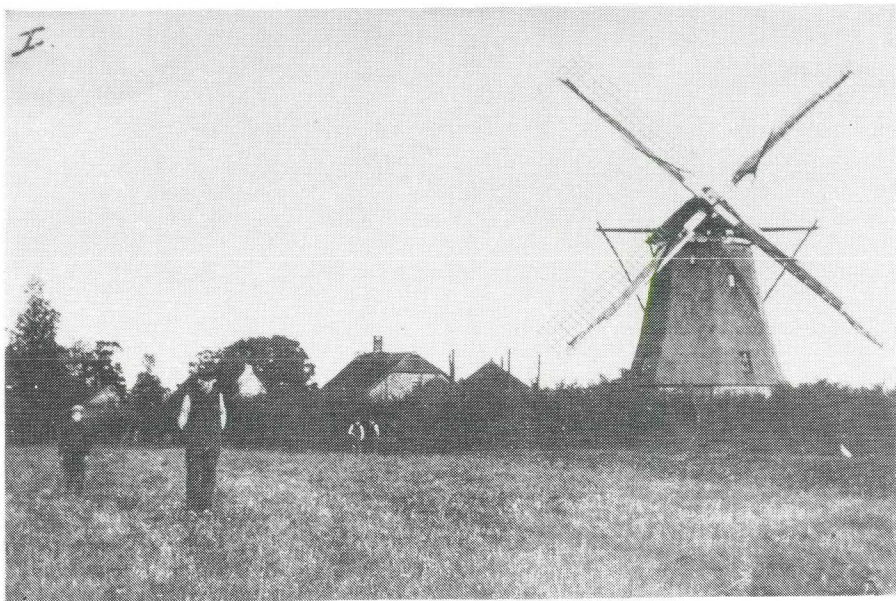
IVa Jaenette Elize Pas
 geboren 22-05-1828 te Eemnes
 overleden 01-01-1870 te Eemnes
 ongetrouwd

Zij wordt gevolgd door:

IVb Hendrina Wouteria Pas
 geboren 12-01-1833 te Eemnes
 overleden 24-05-1838 te Eemnes

De jongste zoon en de volgende molenaar is:

IVd Willem Pas
 geboren 25-08-1836 te Eemnes
 overleden 30-11-1916 te Eemnes
 trouwt 16-06-1861 te Eemnes

Eemnesser Molen

*Links op de voorgrond molenaar Wulfert Pas
Naast de hooiberg het molenaarshuis*

Grietje van Essen

geboren 05-12-1834 te Eemnes

overleden 27-03-1900 te Eemnes

Willem Pas heeft als laatste windmolenaar de molenstenen door windkracht laten rondgaan. Want op 9 januari 1888 wordt er aan Willem een vergunning verleend tot het in gebruik nemen van een stoomketel in de korenmalerij.

Als de stoommachine het werk van de molen gaat overnemen betekent dit het begin van het einde voor de molen.

Er wordt na 1888 nog wel melding gemaakt van het rondgaan van de wieken, maar de techniek wint het toch van de romantiek. Willem heeft naast zijn vak als molenaar zich ook ingezet voor de ontwikkeling van de jeugd, want op 7 september 1882 is Willem een van de medeoprichters van de school met de Bijbel in Eemnes.

Hij was van 1882 tot 1890 actief als sekretaris van het schoolbestuur.

Willem en Grietje kregen 6 kinderen waarvan de drie oudste zoons:

Vb Hendrik Pas
 geboren 08-05-1864 te Eemnes

Vc Wulfert Pas
 geboren 05-06-1865 te Eemnes

Vd Gijsbert Pas
 geboren 14-04-1867 te Eemnes

ongetrouwd bleven .

De oudste dochter:

Va Hendrika Margareta Pas
 geboren 25-05-1862 te Eemnes
 trouwt 12-10-1894 te Eemnes
 Arend Endendijk uit Barneveld

Zij vertrekken op 26 november 1894 vanuit Eemnes naar Soest.
De jongste dochter is:

Ve Geertruida Pas
 geboren 08-12-1868

Ook Geertruida Pas bleef ongehuwd.

De enige getrouwde zoon en tevens de laatste molenaar is:

Vf Harmen Pas
 geboren 17-03-1872 te Eemnes
 overleden 13-02-1936 te Eemnes
 trouwt
 Jantiena Bade
 geboren 30-11-1892 te Muiden

Als Harmen molenaar is geworden en de maalderij door stoomkracht wordt aangedreven, raakt de molen steeds meer in verval.

Door gebrek aan onderhoud wordt het in 1916 noodzakelijk om de wieken van de molen te verwijderen en 12 jaar later in 1928 wordt de molen gesloopt.

De ouderen in Eemnes kunnen zich nog herinneren hoe Harmen het meel met paard en wagen wegbracht over de Molenweg die toen nog eigendom was van de familie Pas.

De familie Pas heeft het nooit arm gehad, maar door het instorten van de beurs in 1929 werd er, omdat er door de familie in graan gespeculeerd werd, veel geld verloren.

Harmen heeft zijn werk als molenaar ook nog kunnen combineren met een functie als gemeenteraadslid.

Jantiena Bade, de vrouw van Harmen Pas, was van 1921 tot 1934 onderwijzeres aan de Bijbelschool aan de Laarderweg. Zij hield met straffe hand de orde in de klas en dit gaf aanleiding tot klachten aan het schoolbestuur.

Dat deze klachten niet ongegrond waren, bleek wel uit het feit dat de gemeente-geneesheer zelfs een keer mishandeling bij een van de leerlingen constateerde.

Zodat zij na een aantal malen in conflict geweest te zijn met het schoolbestuur en een ruzie met het hoofd van de school tenslotte op 25 juli 1934 door het schoolbestuur werd geschorst.

Het huwelijk van Jantiena en Harmen bleef kinderloos.

Zij woonden aan de Laarderweg 122 totdat Harmen op 13 februari 1936 kwam te overlijden, waarna Jantiena naar Hilversum verhuisde.

De broers Hendrik, Wulfert en Gijsbert bleven samen met hun zuster Geertruida hun verdere leven in het molenaarshuis (Molenweg 12) wonen.

Zij waren de laatste Passen van de molenaarstak. Naast de vijf generaties molenaars was er ook nog de jongste broer van de grootvader van Hendrik, Wulfert en Gijsbert.

IIIj Jan Pas de timmerman

Jan Pas was gehuwd met Jannetje van Es de dochter van Pieter

Het 'Hoge Huis'
Kerkstraat 3

van Es de timmerman, de eigenaar van een timmermanswinkel in de Kerkstraat nr. 15.

Jan en Jannetje wonen na hun huwelijk (04-10-1833) in Eemnes. Binnen in een huis, dat heeft gestaan op de plaats van het huidige Wakkerendijk 262a (Stil genoeg).

Dit huis was geen boerderij maar werd omschreven als een burgerwoning en werd door Jan gehuurd van de toenmalige eigenaar Frans Makker.

In 1836 verhuisde de familie Pas naar Kerkstraat nr. 7. Zij huren dit huis van Jan van der Puijl tot het jaar 1854 als zij weer verhuizen, nu naar het 'Hoge Huis' (Kerkstraat nr. 3). Het huis aan de Kerkstraat nr. 7 wordt in 1859 door Gerritje Pas (IIId) gekocht en zij bewoont dit tot 1877. Jan Pas koopt in 1854 de timmermanswinkel aan de Kerkstraat nr. 15 van zijn schoonvader en zet er samen met Wouter Hagen de timmermanswinkel voort.

Jan en Jannetje kregen 2 zoons en 2 dochters.

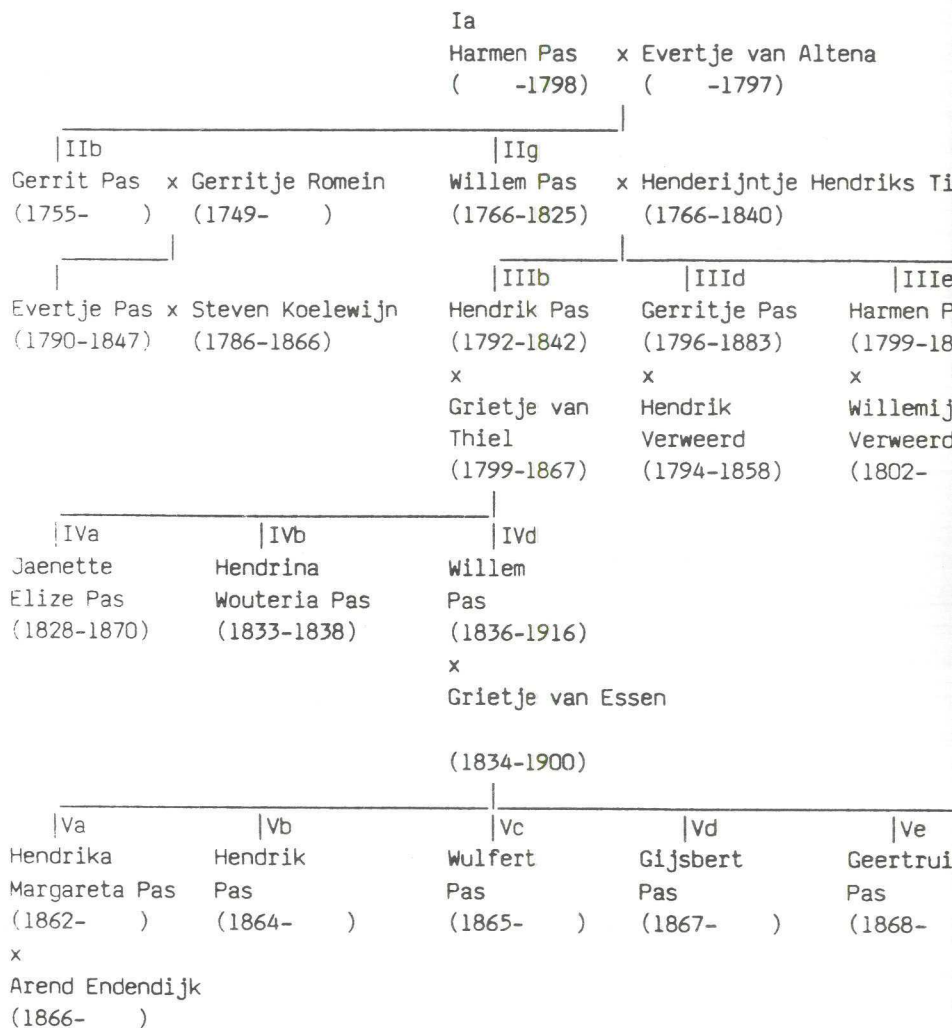
De oudste dochter Jannetje Pas is geboren op 26 maart 1834 en 20 jaar later op 13 november 1854 ongehuwd overleden.

Na Jannetje komt:

IVf	Willem Pas
	geboren 08-05-1835 te Eemnes
	overleden 13-09-1861 te Eemnes
	trouwt ± 1860
	Hanna van Paaschen (Ried)
	geboren 07-03-1835 te Baarn
	overleden 18-01-1902 te Eemnes

Willem en Hanna wonen bij de ouders van Willem in. Hij oefent net als zijn vader het beroep van timmerman uit. Willem wordt niet zo oud; al op 26-jarige leeftijd komt hij te overlijden. Zij vrouw Hanna is dan in verwachting van hun dochter Willempje Pas (geboren 27 november 1861). Als ook Willempje op 4-jarige leeftijd op 19 februari 1865 over-

OVERZICHT VAN DE FAMILIE PAS IN EEMNES

mens

IIIg		IIIh		IIIi		IIIj	
Gerrit Pas		Tijmen pas		Aartje Pas		Jan Pas	
(1802-1820)		(1803-1827)		(1807-1855)		(1809-1892)	
				x		x	
				Arie Dijs		Jannetje	
						van Es	
				(1810-)		(1806-1899)	

IVe		IVf		IVg		IVh	
Jannetje		Willem		Pieter		Hendrina	
Pas		Pas		Pas		Pas	
(1834-1854)		(1835-1861)		(1838-1893)		(1841-1925)	
		x		x		x	
		Hanna van		Catharina		Willem	
		Paaschen		v/d Vuurst		van IJken	
		(1835-1902)				(1843-1882)	
						x	

Ve					
Harmen		Willempje		Gijsbartus	
Pas		Pas		van IJken	
(1872-1936)		(1861-1865)		(1860-1928)	
x					
Jantiena Bade					
(1892-)					

Gijsbartus van IJken en Hendrina Pas

lijdt, blijft Hanna nog alleen over. Zij hertrouwt op 12 mei 1871 met Pieter Dekker uit Hilversum.

De tweede zoon van Jan en Jannetje is:

IVg	Pieter Pas
	geboren 30-10-1838 te Eemnes
	overleden 1893
	trouwt
	Catharina van de Vuurst

Pieter Pas is net als zijn vader timmerman en koopt als zijn vader 70 jaar oud is geworden in 1879 het huis nr. 15 in de Kerkstraat en drijft daar verder de timmermanswinkel. Het woonhuis, dat in die tijd aan de winkel wordt aangebouwd, wordt niet door Pieter bewoond. Bij het overlijden van zijn vader in 1892 staat vermeld dat Pieter in Baarn

129- HKE

woont. Hij overlijdt in 1893.

Als jongste dochter van Jan Pas en Jannetje van Es wordt op 5 december 1841 geboren:

IVh	Hendrina Pas
	geboren 05-12-1841 te Eemnes
	overleden 14-01-1925 te Eemnes
	trouwt I 29-06-1872 te Eemnes
	Willem van IJken
	geboren 29-05-1843 te Amersfoort
	overleden 21-02-1882 te Eemnes
	trouwt II 30-05-1884 te Eemnes
	Gijsbartus van IJken
	geboren 06-03-1860 te Nijkerk
	overleden 10-01-1928 te Eemnes

Willem van IJken en Hendrina Pas wonen ook in het 'Hoge Huis' in de Kerkstraat. Willem is een schipper uit Amersfoort en heeft in 1879 met een lening van f 2.000,-- van zijn zwager Pieter Pas een schip gekocht.

Als Willem op 21 februari 1882 komt te overlijden, erft Hendrina het schip, dat dan wordt omschreven als een schip met daarbij behorende inventaris met een waarde van f 1.200,--. Op 30 mei 1884 hertrouwt Hendrina met Gijsbartus van IJken, schipper wonende te Nijkerk.

Gijsbartus is een neef van Willem van IJken.

Later laat Gijsbartus het huis aan de haven verbouwen en verhuist met zijn familie daar naar toe, waar zij tot hun dood blijven wonen.

Wiebe van IJken.

Werkgroep Monumenten

Al eerder vertelden wij U in deze rubriek, dat het plan werd opgevat de boerderijen van Eemnes te inventariseren, op verzoek van de Stichting Nationale Contactcommissie Monumentenbescherming. Deze Stichting wil o.a. een contact- en informatiepunt zijn voor allerlei particuliere organisaties op het gebied van onderzoek naar en bescherming van monumenten. Een werkgroep 'Boerderijenbehoud', in 1978 ingesteld door deze stichting, kwam tot de slotsom, dat er behoefte was aan een goede inventarisatie van het boerderijenbestand in Nederland. Om tot een landelijk toepasbare inventariatiemethode te komen werd een speciaal formulier

ontworpen, in samenwerking met de 'Stichting Historisch Boerderij-onderzoek' en enkele andere instanties. De gegevens van de formulieren worden met foto's en andere gegevens, zoals b.v. over de bewoning, door deze stichting, die gevestigd is op het terrein van het Openluchtmuseum in Arnhem, verwerkt en opgeslagen. Zij zijn beschikbaar voor ieder die zich bezig wil houden met de studie van boerderijen in Nederland.

Wat is het nut van een dergelijke inventarisatie? Vele eeuwen lang is vanuit boerderijen het land in cultuur gebracht, bewerkt en beheerd. Omgekeerd hadden de mogelijkheden van de grond en daarmee van de bedrijfsvoering grote invloed op de indeling en vormgeving van de boerderijen, evenals de bouwtraditie in een bepaalde streek. Er is op die manier veel variatie ontstaan in de typen van boerderijen en landschappen.

Door de grote en snelle ontwikkelingen in de landbouw en veeteelt vooral na de oorlog zullen steeds meer agrarische bedrijfsgebouwen niet meer aan de nieuwe eisen voldoen en dreigt een steeds toenemend aantal boerderijen zijn functie te verliezen. Zo is de verwachting, dat van de 80.000 grupstalbedrijven die er in 1977 waren, in 1990 ongeveer de helft niet meer als zodanig zal functioneren. Dat kan betekenen, dat daarna wordt overgegaan tot sloop of verbouw, of verregaande aanpassing aan een nieuwe bestemming.

Om toch voor het nageslacht de geschiedenis van de boerderijbouw nog duidelijk te kunnen maken, is het zinvol de inventarisatie systematisch uit te voeren, zodat een goed beeld bewaard blijft van het geheel van landschap en boerderijvormen, en daarmee ook van de manier waarop vroegere generaties in die bepaalde streek woonden en werkten. Behalve voor studie en onderzoek, kunnen dergelijke gegevens op landelijk niveau ook een ondersteuning zijn voor een bepaald ruimtelijk beleid of specifiek monumentenbeleid.

Natuurlijk zullen de Eemnessers zelf ook blijvend profijt kunnen hebben van dit werk, aangevuld met vele foto's en gegevens over de bewoning, die de leden van verschillende werkgroepen en U als bewoners in de afgelopen jaren bijeen hebben gebracht. We hebben dan ook al heel wat materiaal, maar toch zal het nodig zijn voor deze boerderij-inventarisatie nog eens goed naar elke boerderij te kijken, omdat bepaalde vragen van het inventarisatieformulier ter plaatse zullen moeten worden beantwoord en genoteerd. Zo zijn er vragen over de vorm van het dak en de soort dakbedekking, de indeling van de ramen, ook of er een opkamer en

melkkelder zijn en of en waar er hoge inrijdeuren zijn. Dit laatste kan bijvoorbeeld iets zeggen over een verandering in bedrijfsvoering, soms zijn ze verplaatst of verdwenen. De meeste vragen kunnen we wel van de weg af bekijken, maar als dat niet kan, dan hopen we dat de boerderijbewoners onder U er geen bezwaar tegen hebben, als we even op het erf komen kijken. Het zal wel even duren voor we hiermee klaar zijn, we houden U op de hoogte. Graag zouden we ook nog extra hulp hebben. Als U daarvoor wat tijd beschikbaar hebt, wilt U mij dan bellen op nummer 86303?

Namens de werkgroep monumenten
Jenny de Roos-Post.

Herdenking van veertig jaar bevrijding.

Eén van de onderwerpen waarnaar door de 'Werkgroep Tweede Wereldoorlog' van de Historische Kring Eemnes, onderzoek verricht wordt, is de Luchtoorlog.

Het vliegtuig dat op 24 februari 1945 neerstortte in de Noord-Oost-Polder heeft daarbij in de afgelopen maanden onze speciale aandacht genoten. Op die dag was een vlieger, Captain Gene L. Maddocks, aan zijn parachute neergekomen in de Noord-Oost-Polder. Op avontuurlijke wijze was hij uiteindelijk terecht gekomen bij de familie Kruize. Deze familie woonde in de 'Aagjes hoeve' aan de Vliegweg te Blaricum.

Na de oorlog is Maddocks nog enige keren in Nederland geweest totdat in 1973 het bericht werd ontvangen van zijn overlijden.

Wat er met de rest van de bemanning was gebeurd was nooit duidelijk geworden. Wel was bekend dat het hier ging om een Amerikaanse bommenwerper van het type B-24J, serie nummer: 42-51495 van de 93ste bombardementsgroep (93BG), gestationeerd op de basis Hardwick in Oost-Engeland.

Eind 1984 werd een verzoek om inlichtingen omtrent vliegtuig en bemanning geplaatst in de 'Second Air Division Journal', het kwartaalblad van de Tweede Lucht Divisie. Wij hoopten hiermee te bereiken dat iemand van de 93BG die Maddocks en zijn bemanning had gekend, zou reageren. De reactie die ontvangen werd overtrof echter onze verwachting. Drie bemanningsleden reageerden. Uit de briefwissel-

Captain Gene L. Maddocks

(foto S. Kruize)

ling die ontstond bleek al snel wat er op die 24ste februari 1945 was gebeurd.

Op die zaterdag voerden 104 bommenwerpers van het type B-24 Liberator van de Second Air Division, een bombardementsaanval uit op de raffinaderijen van Misburg, ten oosten van Hannover.

In het vliegtuig van Maddocks vloog Air Commander, Captain Hoffman, mee als aanvalsleider.

Al op de heenweg waren er problemen met de rechterbuitenmotor en vlak voor ze het doel bereikten, zag Hoffman zich genoodzaakt de leiding over te dragen aan Captain Bennett E. Everett. Het toestel van Maddocks zakte weg uit de formatie, maar bombardeerde het doel wel.

Kort daarop viel de linkerbuitenmotor uit en dat betekende dat het toestel hoogte en snelheid zou gaan verliezen en daardoor niet met de formatie mee terug zou kunnen vliegen naar Engeland.

Ter bescherming werd jagerhulp ingeroepen en al spoedig verschenen vier P-51 Mustang-jagers, die bij het toestel bleven tot het moment dat het neerstortte.

Om te voorkomen dat ze bij een eventueel verlaten van het

toestel in het koude water zouden neerkomen, werd een koers uitgezet die hen zoveel mogelijk boven of in de buurt van land zou laten vliegen.

Engeland konden ze niet meer bereiken. Direkt een zuidelijke koers gaan vliegen richting België betekende zelfmoord. Het luchtafweergeschut nabij de grote rivieren zou hen gemakkelijk neerhalen.

Ze besloten via de oostelijke kust van het IJsselmeer richting Afsluitdijk en daarna langs de Noordzeekust in zuidelijke richting naar België te vliegen.

Toen ze de zuidelijke dijk van de Noord-Oost-Polder passeerden viel de rechter-binnenmotor uit. Dat betekende het einde van het toestel. Snel verlieten de twaalf bemanningsleden het toestel. Als laatste sprong Maddocks.

Allen kwamen goed neer in de zachte grond van het nog niet in cultuur gebrachte westelijk deel van de Noord-Oost-Polder. Het stuurloze toestel dook met nog één draaiende motor in het Noord-Westelijke deel van de polder.

Vanaf de grond hadden de weinige getuigen het einde van het toestel gadeslagen en ook hadden ze een groot aantal parachutes gezien. De Duitse bezettingstroepen waren snel ter plaatse en binnen 25 minuten waren elf van de twaalf bemanningsleden gearresteerd.

Normaal gesproken bestond de bemanning van zo'n bommenwerper uit tien man en toen de Duitsers koppen telden, waren ze zeer voldaan met elf man, waaronder twee piloten. Het zwijgen van de gevangen genomen vliegers gaf Maddocks de kans zich verborgen te houden.

De gevangenen werden per vrachtauto afgevoerd naar gevangennissen op het oude land. En van daaruit naar krijgsgevangenkampen in Duitsland.

Vanuit Spakenburg waren een aantal botters naar Friesland vertrokken om daar aardappels te halen voor de bevolking van de vissersplaats. Ook Schipper Blokhuis met als knecht De Jong op de BU-33 was, samen met de BU-114, naar Dronrijp vertrokken. Daar aangekomen werden aardappels ingeladen en via de kanalen en meren waren ze bij Lemmer aangekomen. Vanuit Lemmer voeren ze, onder normale omstandigheden, dan het IJsselmeer op, doch dit keer lukte dat niet, omdat de Zuidwesten wind het ijs van het IJsselmeer had opgestuwd in de aanlooprouten naar Lemmer.

Ze voeren daarom door de Lemstervaart naar Emmeloord en waren nu op weg naar Urk. Zeilen ging niet en daarom werden de botters voortgetrokken door de bemanningsleden die op

De botter van Schipper Blokhuis (foto P. Blokhuis)

de wal liepen.

Een zwaar karwei. In de middag werd aangelegd en een bakje thee gezet. Plotseling stond er een jongeman gekleed in een vreemdsoortige overall in de deuropening van de roef. De vreemdeling zei 'Wote, wote'. Na van hun schrik en verbazing bekomen te zijn ontdekte de zoon van Blokhuis, die wat engels sprak, dat het een Engelsman of Amerikaan was en dat hij om water vroeg.

Hij kreeg water aangereikt en na enige vragen werd duidelijk dat het om een Amerikaanse vlieger ging. Hij was aan zijn parachute neergekomen en had zich verstopt tussen riet en in sloten. Dat was ook wel te zien want hij was nat tot aan zijn middel. Na enig overleg werd besloten de vlieger te verstoppen en mee te nemen naar Spakenburg. Aldus geschiedde en enige dagen later kwam hij, via Spakenburg en Eemnes bij de familie Kruize terecht.

Samen met de andere ondergedoken Amerikaanse vliegers werd hij kort na de bevrijding via Parijs naar Le Havre gebracht. Daar, in 'Camp Lucky Strike' ontmoette hij zijn medebemanningsleden weer. Allen hadden hun krijgsgevangenschap goed doorstaan.

Op 30 april 1985 arriveerde uit Amerika op Schiphol het echtpaar DeCillis, uit Ponca City in de staat Oklahoma. Anthony J. DeCillis is één van de bemanningsleden die vei-
135- HKE

*Anthony J. DeCillis jr. 1e Luitenant USAAF.
(foto Mr. A.J. DeCillis)*

lig terugkeerde uit krijgsgevangenschap. Het doel van hun komst was het bijwonen van de herdenkingsplechtigheden rondom de vierde en vijfde mei.

Op deze Koninginnedag genoten ze in Amsterdam van de festiviteiten en op 1 mei maakten ze een bustour langs de bloembollenvelden.

Donderdagmorgen om elf uur vertrokken we uit Eemnes richting Noord-Oost-Polder. Het gure, herfstachtige, weer werkte helaas niet mee, maar tussen de buien door hebben we de plaatsen kunnen bezoeken die op het programma stonden.

Allereerst Dronten. Daar bezochten we het monument voor de gevallen in de Luchtoorlog. Vandaaruit reden we naar Urk en bezochten de sluis. Omdat we de plaats van neerkomen van het vliegtuig nog niet wisten, reden we in de richting van Espel en vandaaruit naar Tollebeek.

Bij een kanaal stopten we en Anthony DeCillis vertelde daar hoe hij het vliegtuig per parachute had verlaten. Dat een P-51 Mustang-jager rondjes om hem had gedraaid en dat de vlieger met het bekende 'Oké'-gebaar (duim omhoog) naar hem

*Na veertig jaar staat hij weer voor een kanaal.
(eigen foto)*

had gegroet. Dat hij was neergekomen in de zachte grond en dat hij al heel snel opgemerkt was door de Duitsers. Hij was toen in zuidelijke richting gerend, maar een breed kanaal onderbrak de ontsnappingspoging. Zwemmend had hij het misschien kunnen redden maar de gedachte aan een verdere vluchtpoging in natte kleding, eind februari, trok hem niet zo aan. Gelaten wachtte hij daarop zijn arrestatie af.

Nadat de Duitsers de elf gevangen hadden genomen werden ze op transport gezet. Dat gebeurde in de achterbak van een, door middel van een hout gestookte gasgenerator aangedreven, vrachtwagen. De officieren werden overgebracht naar een kleine gevangenis in Meppel.

Na een aantal dagen werden ze per bus en per trein overgebracht naar Oberursel, een doorgangs-en ondervragingskamp bij Frankfurt. Die reis duurde een aantal dagen omdat ze steeds van bomkrater naar bomkrater vervoerd werden.

'Toen we vanuit onze gevangenis te Meppel overgebracht werden naar een soort legerbus, kregen we opdracht strak voor ons uit te kijken en geen contact te zoeken met de burgerbevolking. We liepen tussen de bewakers door die het geweer in de aanslag hielden. Het was doodstil. Uit een ooghoek zag ik plotseling een jong kind, tussen 11 en 14 jaar oud. Achter de rug van de bewakers keek het mij strak aan met de vingers van de hand maakte het het 'V'-teken. Tot

*Voor de ingang van het oude politiebureau te Meppel.
(eigen foto)*

dat moment had ik het behoorlijk met mezelf te doen (zelf-medelijden), maar dat gebaar en die glinsterende ogen beurden me op. We waren niet alleen.'

Na de ondervragingen te Oberursel werden ze naar een krijgsgevangenkamp gebracht bij Neurenberg. Het oprukken van de geallieerde legers dwong de Duitsers hen te verplaatsen en vanwege gebrek aan vervoer ging dat lopend. Ze moesten naar München (kamp Mooseburg). Die tocht duurde een aantal dagen. Tijdens deze tocht heeft een voorval een onuitwisbare indruk op hem gemaakt. Terwijl de rijen krijgsgevangenen op de weg liepen kwam een groep Amerikaanse jagers boven hen. Anthony en de mensen om hem heen, waarmee hij gesprekken had gevoerd onder het lopen, doken weg in de berm. Hij kroop achter een boom. Rondom spatten de kogels in de grond en in de lichamen van zij medegevangenen en begeleiders. Een aantal van hen was dood of gewond. Hij had geen schram.

We vervolgden onze reis en parkeerden de auto in het centrum van Meppel. Bij de Meppeler Courant informeerden we naar

het bestaan van een kleine gevangenis en één van de dames op de redaktie-afdeling kon daar wat over vertellen. Ze toverde zelfs een foto van de gevangenis, het oude politiebureau aan de Hagenstraat, te voorschijn.

Gewapend met foto en uitleg hoe we moesten lopen, was het gebouw al snel gevonden.

In de afgelopen jaren was het pand verbouwd en was er een lampenzaak in gevestigd. De eigenaar hoorde het verhaal van de vlieger met verbazing aan en bevestigde het bestaan van de gevangenis. Een aantal van de cellen bestond zelfs nog en dienden als opslag-ruimte. Achterin de winkel troffen we inderdaad de cellen aan. Anthony DeCillis herbeleeft de het gebeuren van veertig jaar daarvoor opnieuw.

Teruggekeerd in Eemnes werden de belevenissen op papier gezet en de plannen voor de volgende dag besproken. Samen met Mevr. Broekema-Kruize werd de volgende dag een bezoek gebracht aan de kaasmarkt te Alkmaar.

Diezelfde dag begon, in alle vroegte, de werkgroep met het opzetten van de tentoonstelling in de raadszaal van het gemeentehuis.

Op zaterdagmorgen om 10.00 uur liep de raadszaal vol met genodigden en kennissen. De plaatsvervangend voorzitter, de heer Jan Out, sprak enkele woorden van dank en nodigde de burgemeester, Mevrouw A.Th. de Leeuw-Mertens uit om aan mr. Anthony J. DeCillis de Erasmus-penning uit te reiken.

De Erasmuspenning (eigen foto)

Burgemeester, Mevrouw A.Th. de Leeuw-Mertens overhandigt de Erasmuspemning aan het echtpaar DeCillis. (eigen foto)

Deze herinneringspenning werd door het Ministerie van Buitenlandse Zaken beschikbaar gesteld aan alle veteranen die tussen 6 juni 1984 en 1 september 1985 terugkeerden naar Nederland. Mevrouw Juanita DeCillis kreeg een reproductie van een tekening van de N.H.-Kerk aan de Kerkstraat aangeboden. Na de overhandiging van de Erasmuspemning keerde de burgemeester naar het spreekgestoelte terug en hield een korte toespraak waarin ze enkele facetten van Eemnes tijdens de Tweede Wereldoorlog in het algemeen naar voren haalde. Daarna opende ze de tentoonstelling door het aanbrengen van een ingelijst wapen van nr. 166 squadron Royal Air Force op de plaats die daarvoor was uitgespaard in het paneel van de Luchtoorlog.

Dit wapen werd door leden van dit squadron gegeven aan de bevolking van Eemnes uit dankbaarheid voor het verborgen houden van geallieerde vliegers en speciaal het verborgen houden van Flight Lieutenant Eddy Kryskow die een groot aan-

Toespraak van de burgemeester (eigen foto)
tal vluchten bij dat squadron had gemaakt.

De tentoonstelling was geopend op zaterdag, zondag, maandag en dinsdag en wij mochten ons verheugen in een grote opkomst van het publiek. De belangstelling was boven verwachting. Bijna tweeduizend mensen hebben de tentoonstelling bezocht. Het bezoek van alle hogere klassen van de lagere scholen op maandag en dinsdag werd als zeer positief ervaren. Voor enkele klassen was het bezoek aan de tentoonstel-
141- HKE

De burgemeester opent de tentoonstelling.(eigen foto)

ling opgenomen in het projekt over de Tweede Wereldoorlog waaraan zij werkten.

Door middel van panelen met daarop veel foto-,teken-en lees-materiaal, vitrines met gebruiksvoorwerpen en vele andere artikelen die herinnerden aan de oorlogsjaren, hebben we getracht een beeld te geven van Eemnes tijdens deze vijf oorlogsjaren.

We hebben getracht te laten zien hoe ver we gevorderd zijn in het onderzoek en hoeveel onderwerpen er nog op onderzoek wachten.

Allen die gebruiksvoorwerpen of andere artikelen in bruikleen ter beschikking stelden willen wij hartelijk danken voor het in ons gestelde vertrouwen. Zonder Uw inbreng was de tentoonstelling aanmerkelijk minder aanschouwelijk geweest.

Op zaterdagmiddag begon om half twee een herdenkingsdienst in een stampvolle N.H-Kerk. De twee plaatselijke koren, t. w. de Christelijke Gemengde Zangvereniging 'Excelsior' o. l.v. Bert van Dönen en Henk Eylers, orgel en het Rooms Katholieke kerkkoor o.l.v. Gert Veenman en Hans Mattijssen, orgel brachten een indrukwekkende zang ten gehore.

Informatiepanelen op de tentoonstelling. (eigen foto)

Henk van Hees leidde de zangstukken vakbekwaam in. Na het Onze Vader, op prachtige wijze gezongen door mevrouw J. Valkenstein, werd het woord gegeven aan mr. Anthony J. DeCillis. In een korte toespraak, in de Engelse taal, bedankte hij de bevolking van Eemnes en door hen het hele Nederlandse volk voor het, met gevaar voor eigen leven, onderbrengen van geallieerde vliegers. Hij nodigde de burgemeester uit een plaquette in ontvangst te nemen waarop in korte bewoordingen aangegeven staat wat met zijn bemanning en vliegtuig gebeurde op 24 februari 1945.

De plaquette zal, naast het wapen van nr. 166 squadron Royal Air Force, een plaatsje krijgen in de hal van het gemeentehuis.

In een bewogen toespraak, die op alle aanwezigen een diepe indruk maakte, haalde de burgemeester enkele facetten van het Verzet naar voren.

Na afloop van haar rede werden de namen van de genodigden aan wie het Verzetsherdenkingskruis zou worden uitgereikt, één voor één door Henk van Hees genoemd en stelden zij zich in een kring op, voorin de kerk.

Na het opspelden of overhandigen van de Verzetsherdenkingskruizen volgde een bloemenhulde en werd het programma vervolgd door opnieuw koorzang. Klokslag drie uur werd de her-

denkingsdienst besloten met het gezamenlijk zingen van het eerste en zesde couplet van het Wilhelmus.

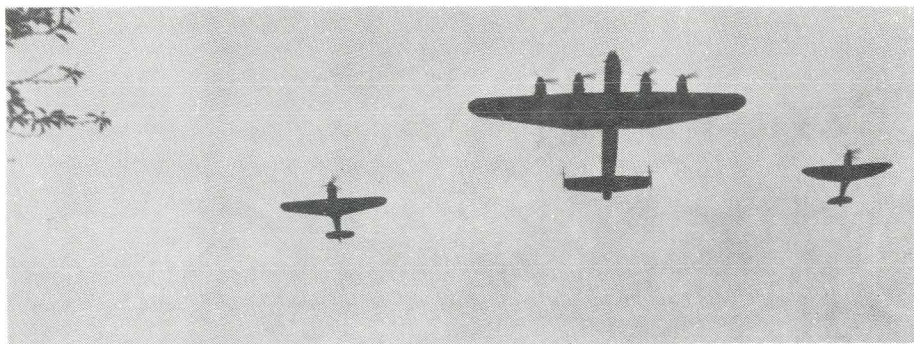
Zaterdagavond bezochten het echtpaar DeCillis, mevrouw Broekema-Kruize en schrijver dezès, een herdenkingsbijeenkomst in 'Open Hof'te Dronten.

Deze tweetalige herdenkingsdienst werd onder andere ook bijgewoond door 175 oud-boordschutters van de Royal Air Force. Na afloop begaf een ieder zich naar het monument voor de gevallen in de Luchtoorlog. Samen met duizenden andere daar de 'Twee-minuten-stilte' gehouden.

De plechtigheid werd besloten met het overvliegen van een formatie vliegtuigen uit de Tweede Wereldoorlog. Het monotone gebrom van de zuigermotoren werd eerst zachtjes hoorbaar omdat de formatie aan oog en oor onttrokken werd door een hoog flatgebouw. Plotseling werden de toestellen boven het gebouw zicht-en hoorbaar. Het machtige gebrul van de laag overvliegende toestellen bezorgde menig veteraan en oudere Nederlander een koude rilling. Even weer werd de tijd veertig jaar teruggezet, toen het gebrom van de motoren van grote aantallen bommenwerpers de nachtelijke stilte verscheurden op hun weg naar doelen in Duitsland.

Maandag 6 mei vertrok het echtpaar DeCillis weer naar Amerika.

De herdenkingsplechtigheden en de festiviteiten op 5 mei hebben een diepe indruk op hen gemaakt.

*Het machtig gebrul van laag overvliegende toestellen.
(eigen foto)*

Gaarne wil ik van de gelegenheid gebruik maken om alle mensen van het feestcomité en van de gemeente, die betrokken zijn geweest bij de organisatie van tentoonstelling en herdenkingsbijeenkomst, heel hartelijk te danken voor al het werk dat is verzet.

Dank gaat met name uit naar de heer Jan de Bruijn. Hij heeft bij de organisatie van beide evenementen een heel belangrijke coördinerende rol gespeeld. Van zijn improvisatievermogen hebben wij dankbaar gebruik gemaakt.

Werkgroep Tweede Wereldoorlog
Jaap van der Woude.

Oproep i.v.m. watersnoodramp 1916

In de maand januari van het volgend jaar is het 70 jaar geleden dat Nederland werd opgeschrikt door een watersnoodramp.

Ook Eemnes heeft hiervan de gevolgen ondervonden. Daarom willen wij in het eerste H.K.E.-boekje van 1986 uitgebreid aandacht besteden aan deze gebeurtenis. Om een goed beeld te geven van deze ramp vragen we uw medewerking.

De ouderen, die zich deze gebeurtenis nog kunnen herinneren, zouden ons kunnen helpen door die herinneringen op te schrijven. Wanneer U liever praat dan schrijft dan moet u maar eens een afspraakje met me maken voor een gesprekje.

Naast deze verhalen zoeken we foto's van de overstroming. Er zijn er al een aantal in ons bezit.

Het ligt echter in de bedoeling om tijdens enkele dia-avonden begin 1986 ook aandacht te besteden aan de overstroming van 1916.

Daarom willen we zoveel mogelijk foto's verzamelen om die op dia te laten zetten.

U kunt de Historische Kring Eemnes dus dubbel en dwars van dienst zijn met uw verhalen en foto's.

Trek gerust de stoute schoenen aan en neem contact op met

Henk van Hees,
Geutoomserf 23
3755 VL Eemnes
tel.02153-89849.

Wie doet er mee?

Wie weet er van?

Rubriek waarin staat, met welke onderzoeken en projecten onze leden bezig zijn.

Iedereen die erin geïnteresseerd is om mee te doen of die kan helpen aan materiaal, kan contact opnemen met de desbetreffende persoon.

Henk van Hees, Geutoomserf 23, Eemnes, tel. 89849

-De dijk-doorbraak en overstrooming van januari 1916. Volgend jaar dus 70 jaar geleden. We denken in dit verband aan een uitgave van ons tijdschrift die geheel gewijd is aan deze overstrooming.

Gevraagd: verhalen en fotomateriaal om na te maken.

Wiebe van IJken, Everserf 20, Eemnes, tel. 89367

-Onderzoek naar de Leeuwenpaal, Grenspaal Holland-Utrecht bij Eemnes.

-Uitwerking van het Armenboek van de gemeente Eemnes (1637-1769).

Bertie van Wijk, Raadhuislaan 39, Eemnes, tel. 14689

-Het huis Ruijsdael (Blaricum)

Dick Scherpenzeel, Everserf 11, Eemnes, tel. 86425

-De familie Scherpenzeel in Eemnes.

Ria Stoutenburg-Vos, Wakkerendijk 118, Eemnes, tel. 11640

Jan v.d. Wardt, Scholekster 40, Eemnes, tel. 11032

-De familie V.d. Wardt in Eemnes.

Tentoonstelling Openluchtmuseum Arnhem

In aansluiting op wat onder het hoofd Werkgroep Monumenten is geschreven over het boerderij-project, wil ik geïnteresseerden graag attent maken op een tentoonstelling 'Boerderijen bekijken' in het Rijksmuseum voor Volkskunde 'Het Nederlands Openluchtmuseum' in Arnhem.

Deze tentoonstelling is voor 1985 en 1986 georganiseerd ter gelegenheid van het vijftienvigti jarig bestaan van de Stichting Historisch Boerderijonderzoek.

Op deze aardige tentoonstelling komen allerlei zaken aan de orde: de verschillende regionale typen en de ontwikke-

ling ervan, iets over vroegere onderzoekers, bepaalde onderdelen van de boerderij, zoals stookplaatsen, rundveestalling, gebinten en wanden, boerderij en landschap. Verder: hoe komen we aan gegevens: de boerderijen zelf, 'papieren' documenten (kadaster, archieven e.d.) en het menselijk geheugen. Dit alles toegelicht met prachtige foto's en ander materiaal. Bovendien is er dan nog het boek, dat bij de tentoonstelling is te krijgen voor f 12,--, waarin al deze gegevens aantrekkelijk zijn bijeen gebracht. Daarnaast is er op het terrein natuurlijk de blijvende aanwezigheid van boerderijen, molens, landbouwwerktuigen enz.. Het museum is dagelijks geopend van 1 april tot 30 september.

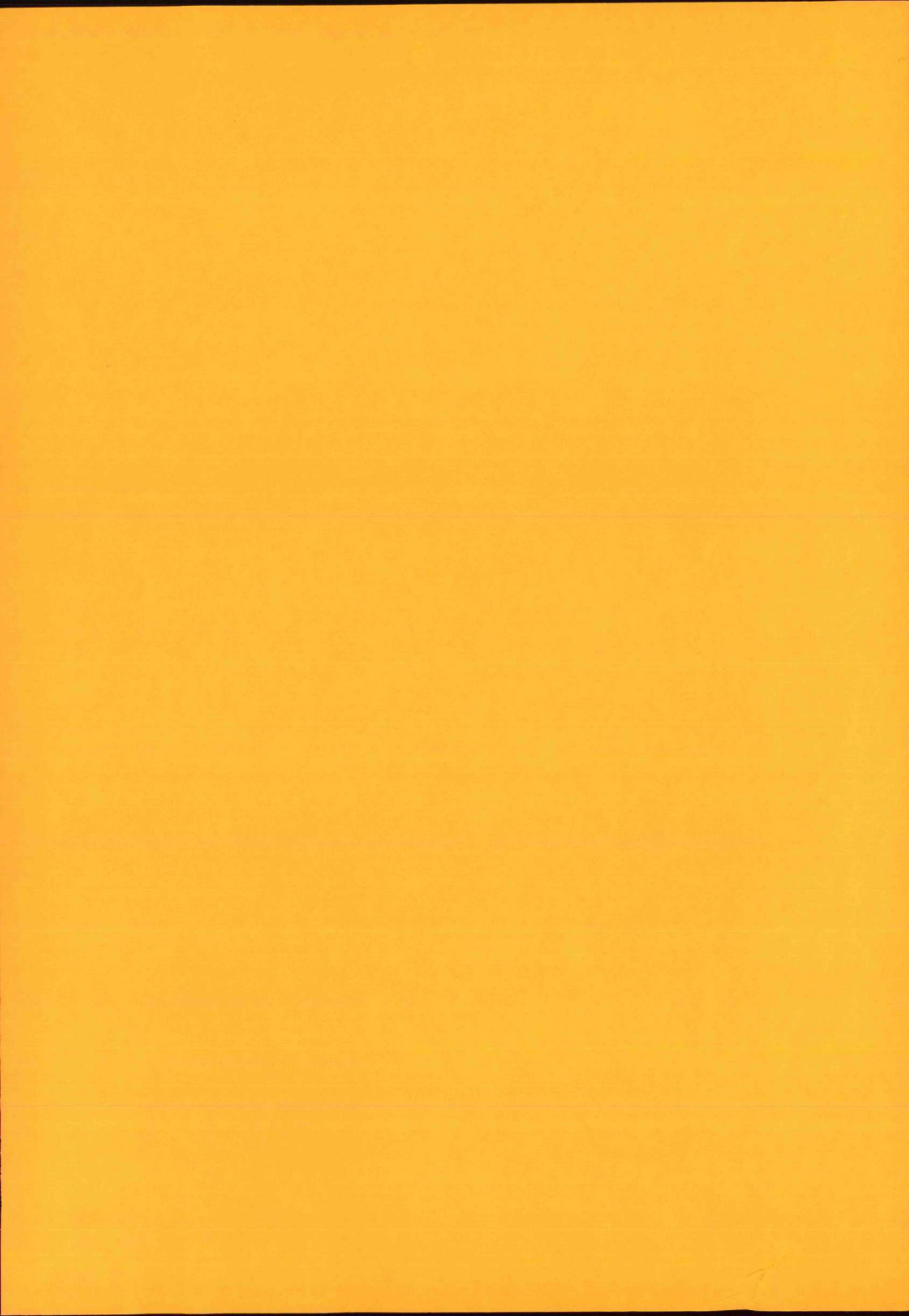
Aktiviteiten H.K.E.

okt. 1985	Excursie Grote Kerk, Eemnes Buiten, voor leden met introducees;
febr. 1986	Dia-avond Hr. Henk van Hees over de watersnoodramp in 1916. Er zal aandacht besteed worden aan het water in het algemeen en ook aan de polder en de landschapsaspecten;
mei 1986	Open dag Eemnes.
Er zal een ochtend-en middagprogramma komen, plus een lunch. Bovendien zal er een kleine tentoonstelling georganiseerd worden, die als praathoeek kan dienen.

Van de redactie:

Het is weer lang geleden, dat een uitgave van H.K.E. U bereikte. Het tweede boekje was zoals U zich nog herinneren zult de speciale uitgave ter herdenking van veertig jaar bevrijding. Dit moest natuurlijk begin mei uitkomen, vroeg voor een tweede kwartaal uitgave.

Voor onze trouwe leveranciers van copy het volgende. De vierde uitgave moet omstreeks begin december uitkomen. Daarom willen wij graag de copy ontvangen voor 15 oktober. Bij voorbaat onze dank.

(Dit is bestemd voor niet-leden van de Historische Kring Eemnes)

wat voorbij is komt

niet weerom': heet het gezegde. Toch zijn er veel mogelijkheden om bepaalde gebeurtenissen, zaken, dingen enz. 'aan de vergetelheid te ontrukken'.

Onze voorouders hebben zich daar ook reeds mee beziggehouden:

archieven vol met gegevens over woonplaatsen, familienamen, gebruiken, ambachten, landkaarten, prenten en nog vele andere interessante onderwerpen. Het is zinvol door bestudering van al deze gegevens uw inzicht te verrijken omtrent de historie van ons verleden.

Bent u ook geïnteresseerd, onze Historische Kring Eemnes zal u graag daarbij helpen en het is aan u onderstaande kaart in te vullen, in te leveren bij de ledenadministratie: Raadhuislaan 39 Eemnes, tel. 146 89

(Informeer ook eens bij uw vrienden en kennissen naar hun belangstelling voor HKE)

Datum

:

Naam

:

Adres

:

Postcode /

:

Plaats / Telefoon

☐ heeft belangstelling voor de activiteiten der Historische Kring Eemnes. (HKE).
Wilt hierover gaarne nadere informatie ontvangen.

☐ geeft zich op als lid van de Historische Kring Eemnes (HKE) à f 15,- per jaar.
+ eventueel f 2,50 verzendkosten.

☐ speciale belangstelling voor de werkgroep:
☐ Monumenten ☐ Biblio/topografie ☐ 2e Wereldoorlog
☐ Genealogie ☐

Handtekening:

□ ○ : voorkeur aanstippen.

